

Босна и Херцеговина

Информативни преглед по земљама ESRA3

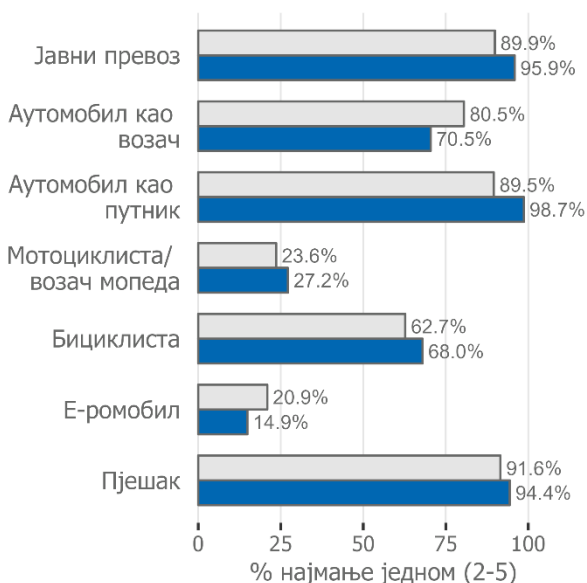
ESRA (Е-анкета ставова корисника путева) је заједничка иницијатива института за безбједност саобраћаја на путевима, истраживачких центара, јавних тијела и приватних спонзора из читавог свијета. Циљ ове иницијативе је прикупити и анализирати упоредиве податке о ефикасности и култури безбједности саобраћаја на путевима. Подаци из ESRA-е се користе као основ за велики низ показатеља безбједности саобраћаја на путевима. Они нуде научне доказе за креирање политика на државном и међународном нивоу. Институт Vias из Брисела (у Белгији) је покренуо ESRA-у и њоме координише, у сарадњи са десет партнера управног одбора (BAST, DTU, IATSS, ITS, KFV, NTUA, PRP, SWOV, TIRF, Gustave Eiffel универзитет). У средишту ESRA-е је заједнички израђен упитник који је преведен на националне језичке верзије. Области које обухвата укључују: самопријављено понашање, ставове и мишљења о небезбједном понашању у саобраћају, искуства у погледу подвргавања саобраћајним контролама и подршку мјерама политике. Ова анкета се бави различитим темама из области безбједности саобраћаја на путевима (нпр. возња под утицајем алкохола, дрога и лијекова, прекорачење брзине, ометање) и усмјерена је на лица у аутомобилу, мотоциклисте и возаче мопеда, возаче е-скутера и пјешаке.

Овај информативни преглед садржи кључне резултате ESRA3 анкете, која је 2023. године проведена истовремено у 39 држава. Овом онлајн панел анкетом прикупљени су подаци од више од 37.000 корисника путева (914 из Босне и Херцеговине старости између 18 и 74 године). ESRA3 анкету у Босни и Херцеговини је подржала Регионална канцеларија СЗО-а за Европу у склопу 5. Регионалног извјештаја о стању безбједности саобраћаја на путевима. Иницијатива и више резултата се могу погледати на www.esranet.eu.

Графикони у наставку приказују основни сет варијабли на основу којих се врши упоређивање података из Босне и Херцеговина (плава линија) са просјеком држава Европе22 ESRA3¹ (сива линија)

Вид превоза

Колико често сте током посљедњих 12 мјесеци користили следеће видове превоза (на скали од 1 до 5, при чему је 1 = никад а 5 = најмање 4 дана седмично)?

Доживљај безбједности

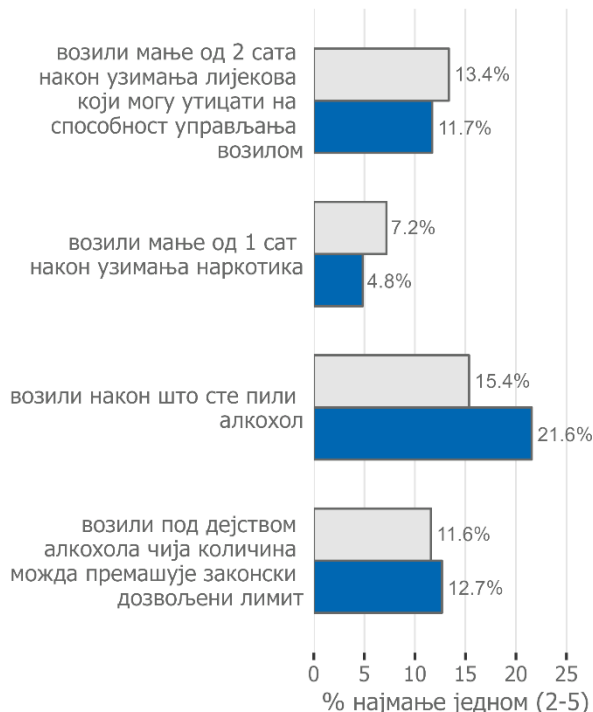
Колико безбједно или небезбједно се осјећате приликом коришћења следећих видова превоза (на скали од 0 до 10, при чему је 0 = врло небезбједно а 10 = врло безбједно)?

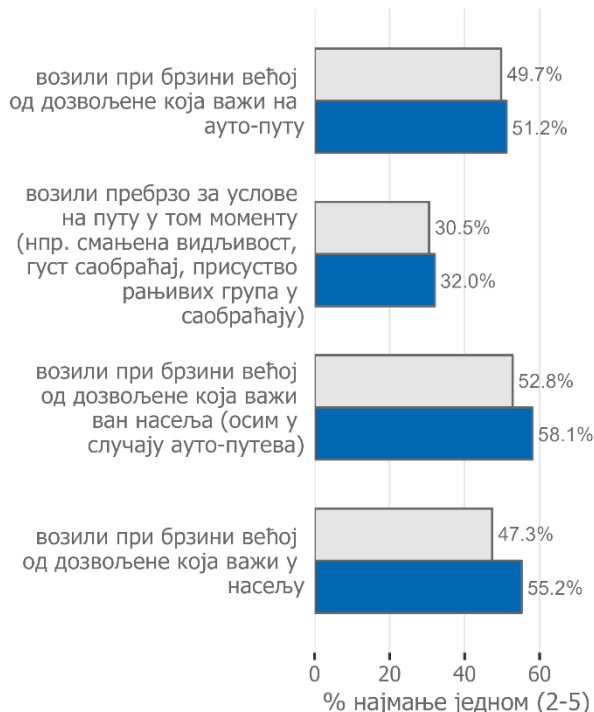
Самопријављено понашање

Колико често сте током посљедњих 30 дана... (на скали од 1 до 5, при чему је 1 = никада а 5 = (скоро) увијек)?

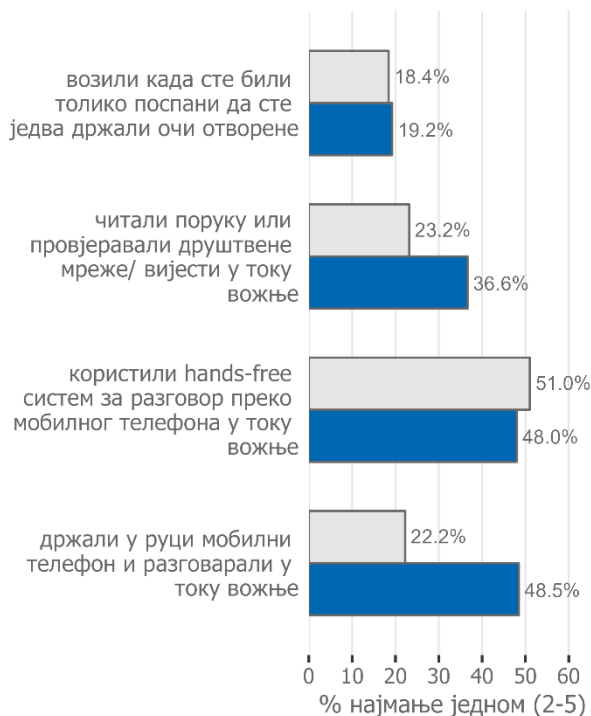
Возили под утицајем супстанци као возач аутомобила

Прекорачили брзину као возач аутомобила

Били ометени и уморни као возач аутомобила

Користили сигурносни појас у путничком аутомобилу

* утврђено на основу националних прописа

Самопријављено понашање

Колико често сте током посљедњих 30 дана... (на скали од 1 до 5, при чему је 1 = никада а 5 = (скоро) увијек)?

Бициклисти

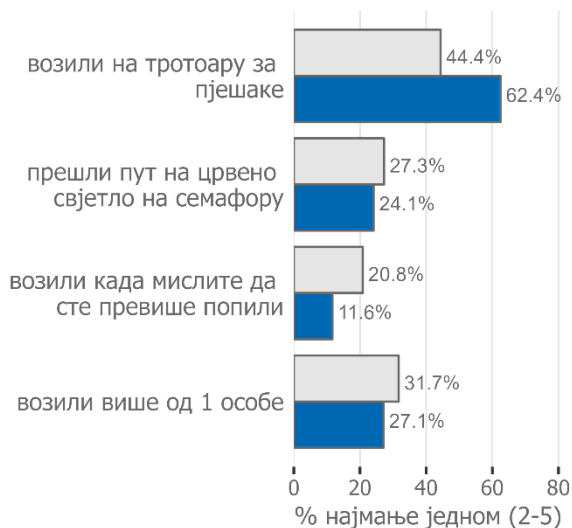

Пјешаци

* утврђено на основу националних прописа

Возачи е-ромобила

Величина узорка**

Корисници путева који користе сваки вид превоза најмање неколико дана мјесечно.

Вид превоза	Босна и Херцеговина	Европе22
Возачи аутомобила	597	16.900
Возачи аутомобила који су превозили дјецу (<18 година старости) која су изузета* од коришћења CRS-а	354	6.110
Возачи аутомобила који су превозили дјецу (<18 година старости) која нису изузета* од коришћења CRS-а	328	6.441
Путници у аутомобилу	837	15.480
Бициклисти	369	10.650
Возачи е-ромобила	61	2.918
Пјешаци	716	19.119

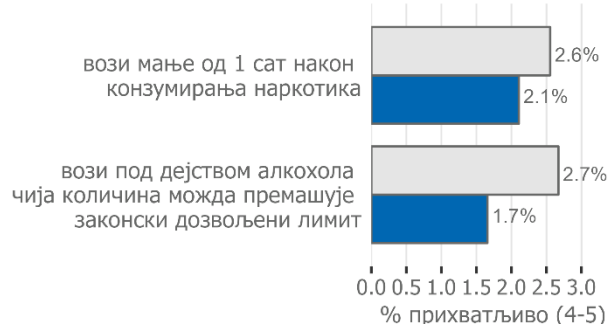
**пондерисани узорак за самопријављена понашања. CRS = систем сигурносног везивања дјете

Лична прихватљивост

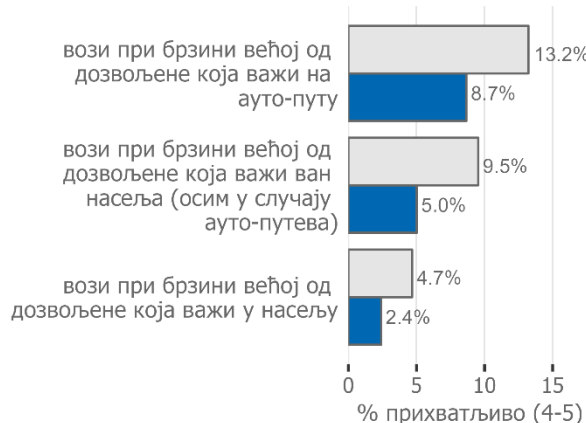
Колико је вама лично прихватљиво да... (на скали од 1 до 5, при чему је 1 = неприхватљиво а 5 = прихватљиво)?

Возачи аутомобила

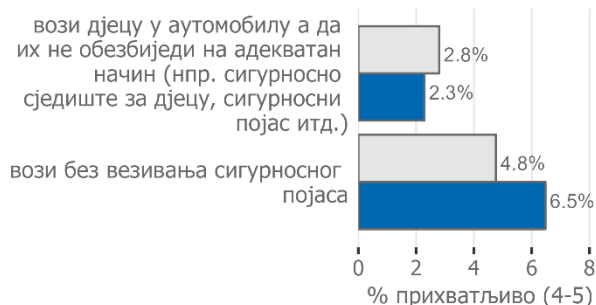
Вожња под утицајем супстанци

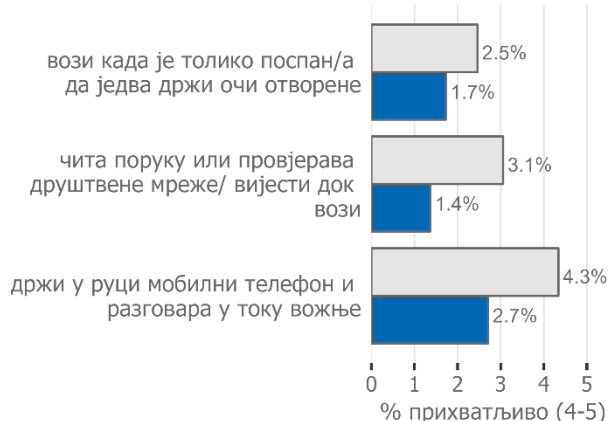
Прекорачење брзине

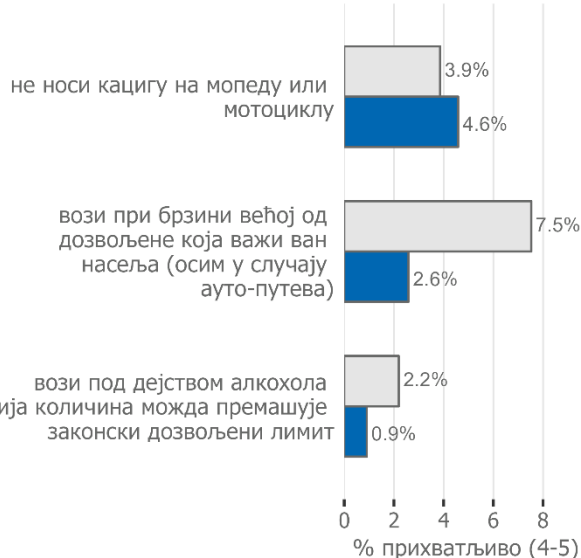
Сигурносни појас

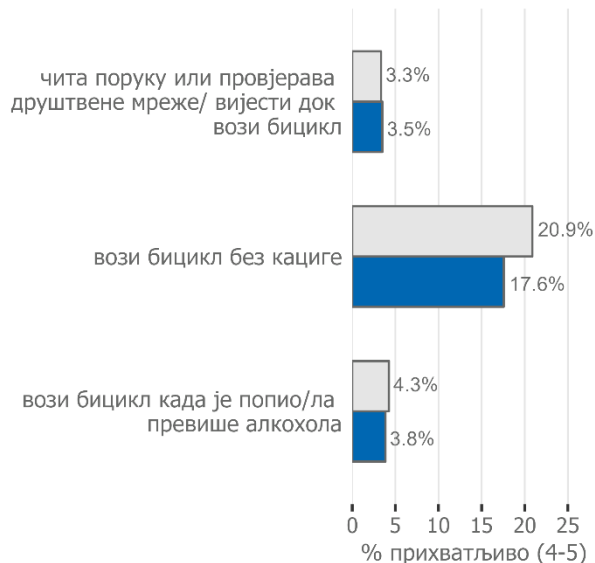
Ометање и умор

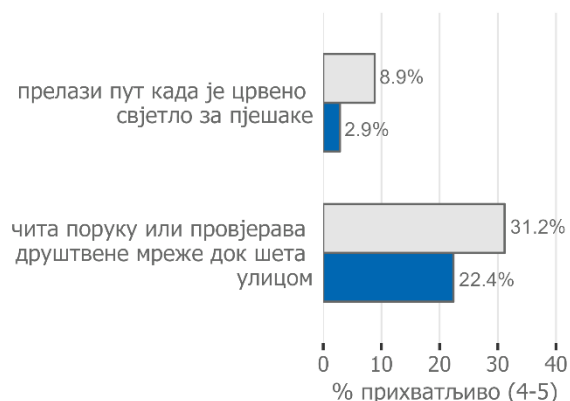
Мотоциклисти и возачи mopеда

Бициклисти

Пјешаци

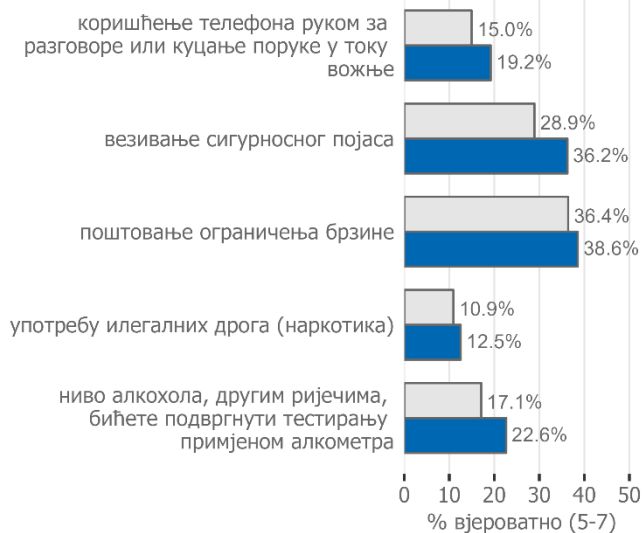
Подршка мјерама политике

Да ли сте против или подржавате законску обавезу... (на скали од 1 до 5, при чему је 1 = против а 5 = подржавам)?

Саобраћајна контрола

На типичном путовању, колико је вјероватно да ће вас (као возача аутомобила) провјерити полиција (укључујући камере и радаре) за...? (на скали од 1 до 7, при чему је 1 = веома мало вјероватно а 7 = врло вјероватно)

Колико сте пута у посљедњих 12 мјесеци били подвргнути полицијској контроли у погледу...?

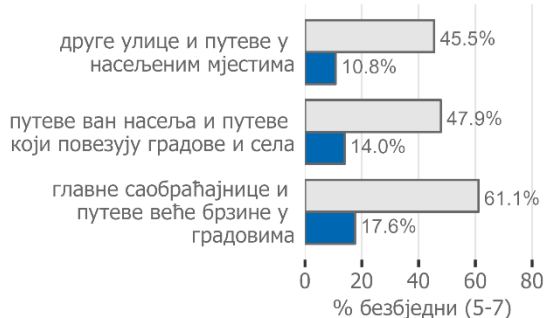
Инфраструктура

Како бисте оцијенили безбједност путева које редовно користите... (на скали од 1 до 7, при чему је 1 = врло небезбједни а 7 = врло безбједни)?

Возачи аутомобила

Мотоциклисти и возачи мопеда

Бициклисти

Пјешаци

Основни подаци

Основни подаци за Босну и Херцеговину у односу на просјек Европе22².

Изложеност	година	Босна и Херцеговина
	укупна дужина путева (km)	2020
укупна дужина аутопутева (km)	2020	218
километри возила (укупно у милионима)	NA	NA
стопа моторизације (моторна возила/1000 становника)	2016	299,1

Извор: IRF, Женева, Швајцарска; WHO (2018)

Лица смртно страдала у саобраћајним несрећама по годинама старости, полу и виду превоза	Босна и Херцеговина		Европе22*	
	апсолутни број	%	апсолутни број	%
	0-14	NA	NA	398
15-17	NA	NA	424	2,3
18-24	NA	NA	2.361	12,7
25-49	NA	NA	6.166	33,2
50-64	NA	NA	3.969	21,4
≥65	NA	NA	5.122	27,6
непознате године старости	NA	NA	112	0,6
мушкарци	NA	NA	14.529	78,3
жене	NA	NA	3.990	21,5
непознат пол	NA	NA	33	0,2
аутомобил (укључујући такси возила)	NA	NA	7.349	43,7
мопед	NA	NA	464	2,8
мотоцикл	NA	NA	3.103	18,5
бицикл	NA	NA	1.640	9,8
пјешак	NA	NA	2.814	16,7
друго	NA	NA	1.437	8,6
УКУПНО	318	100,0		100,0
Смртно страдала лица на 1.000.000 становника	91,4		39,1	

Подаци за Босну и Херцеговину су из 2016. године. Европе22* просјек се базира на најновијим расположивим подацима земаља. У случају Босне и Херцеговине, подаци о полу и годинама старости нису укључени у просјек јер нису расположиви, као ни подаци за категорију вида транспорта, док подаци који се односе на мопеде и мотоцикле нису укључени ни за Ирску и Уједињено Краљевство. У просјек за „смртно страдала лица на 1.000.000 становника“ су укључене све земље. Извор: WHO (2018)

Популација			
	година	Босна и Херцеговина	Europe22
број становника	2021	3.270.943	482.386.787
густина насељености (становника/km ²)	2021	63,9	128,0
мушкарци (% од укупног становништва)	2021	49,2	49,0
жене (% од укупног становништва)	2021	50,8	51,0
живи у градским срединама (% од укупног становништва)	2021	49,4	77,3
интернет корисници (на 100 људи)	2021	75,7	88,5

Извор: [World Bank](#)

Законодавство у области саобраћаја у Босни и Херцеговини	
Ограничење брзине за путничка возила:	(km/h)
на аутопутевима	130
на путевима у руралним срединама	80
на путевима у градским срединама	50
Вожња под утицајем алкохола:	дозвољени ниво алкохола у крви ВАС (g/l)
максимални ВАС за возаче	0,30
максимални ВАС за младе возаче/почетнике	0,00
максимални ВАС за професионалне возаче	0,00
Постојање закона о вожњи под утицајем дрога	Да
Заштитни системи:	
обавеза коришћења сигурносних појасева на предњем сједишту	Да
обавеза коришћења сигурносних појасева на задњем сједишту	Да
обавеза коришћења система за сигурносно везивање за превоз дјече	Да
обавеза коришћења кацига за мотоциклисте	Да
Забрана коришћења мобилног телефона током вожње (у руци)	Да

Извор: [WHO \(2018\)](#)

¹ Просјек Europe22 ESRA3 се заснива на резултатима из 22 европске земље учеснице ESRA3 анкете: Аустрија, Белгија, Босна и Херцеговина, Чешка Република, Данска, Финска, Француска, Њемачка, Грчка, Ирска, Италија, Летонија, Луксембург, Низоземска, Пољска, Португал, Република Србија, Словенија, Шпанија, Шведска, Швајцарска, Уједињено Краљевство.

² Europe22 просјек који се користи у основним подацима се заснива на националним подацима из 22 европске земље које учествују у анкети ESRA3 (за списак земаља погледати фусноту 2 изнад).

Регионална канцеларија СЗО-а за Европу је подржала анкету ESRA3 у склопу 5. Регионалног извјештаја о стању безбједности саобраћаја на путевима.

Молимо потражите овај документ под називом: Vias institute. (2023). *Bosnia and Herzegovina – ESRA3 Country Fact Sheet. ESRA3 survey (E-Survey of Road users' Attitudes)*. [Fact sheet]. <https://www.esranet.eu/storage/minisites/esra2023countryfact-sheetbosniaherzegovina-sr.pdf>

За више информација посјетите: www.esranet.eu или пошаљите електронску поруку на esra@vias.be

